

Groepsdruk: Next Level

Voorwoord

Jongeren zijn zeer gevoelig voor wat anderen over hen denken. Ze zijn dan ook snel geneigd om het voorbeeld van de groep te volgen. Doorgaans levert dit geen problemen op, maar in het verkeer kan dit soms tot gevaarlijke situaties leiden.

Doelen

- De leerlingen kunnen verwoorden welke gevolgen groepsdruk met zich kan meebrengen in het verkeer.
- De leerlingen begrijpen hoe groepsdruk werkt.
- De leerlingen leren zich wapenen tegen groepsdruk.

Materiaal

- Werkblad

Les

Vooraf: een klein experiment

Laat de leerlingen in het ongewisse waarover de les zal gaan. Spreek voor de les twee leerlingen aan (bij voorkeur leiderstypes) en vraag hun medewerking voor een experiment. De ene zal tijdens het experiment de wacht houden bij de deur, de ander gaat dan achteraan in de klas zitten.

Kondig bij het begin van de les een toets aan voor de volgende les over een thema dat je zelf bepaalt, bijvoorbeeld leerstof die al gezien is. Zwaai daarbij ostentatief met enkele bladen waar vragen ontstaan. Verzin dan een smoes (dat je kopietjes moet gaan halen bijvoorbeeld) om even het leslokaal te verlaten.

Van zodra je weg bent schieten de twee betrokken leerlingen in actie. De eerste gaat aan de deur op de uitkijk staan. Hij probeert een leerling die vlak bij de achtergelaten toets zit, te overhalen een foto te nemen van de toets. De tweede leerling springt bij om nog wat extra druk uit te oefenen. Als niemand reageert, nemen ze zelf een foto en vragen ze wie de vragen wil hebben.

Je komt terug binnen en vraagt of er nog vragen zijn over de toets van volgende week.

De leerlingen in het complot antwoorden dat alles zeer duidelijk is en dat zij zelfs de vragen al weten.

Vraag hoe dat komt. Het complot komt aan het licht! Je legt het kort uit aan de klas.

Verwerking

Vragen voor de leerlingen in het complot:

- Hoe voelde het om de rest van de klas onder druk te zetten om naar de vragen te gaan kijken?
- Hebben andere leerlingen geholpen om druk te zetten?

Vragen voor de leerlingen die onder druk kwamen:

- Hoe voelde het om onder druk te staan?
- Zou je zelf op het idee gekomen zijn om een foto te nemen van de toets?
- Wie wel? Wie niet?
- Hoe noemen we dit soort druk?
Antwoord: Groepsdruk of peer pressure
- Kan je kort omschrijven wat groepsdruk is?
- Definitie van groepsdruk: de beïnvloeding van een of meer personen die ervoor zorgt dat je iets doet wat je anders niet zou doen.

Groepsdruk in het verkeer

Vraag voor de leerlingen: kunnen jullie voorbeelden geven van groepsdruk die je zelf ervaren hebt?

Wellicht komen er nu onderwerpen naar boven waarbij groepsdruk en risicogedrag met elkaar in verband komen (drugs, alcohol, vandalisme, verkeersgedrag, ...).

Ook sociale media worden meer en meer gebruikt om groepsdruk uit te oefenen.

Vaak gaat groepsdruk over iets doen, iets durven. Zo gaan er heel wat uitdagingen rond op YouTube waarbij mensen elkaar uitdagen tot gevaarlijk gedrag. Kennen jullie de Kiki challenge? Je kan hiervan een filmpje tonen. Het is een uitdaging waarbij je uit een rijdende auto moet stappen om een dansje te doen.

Foto 1: Voetgangers die oversteken wanneer het rood is.

In het verkeer stoppen we voor een rood licht. Waarom doen we dat? Omdat het zo in de wegcode staat.

Vragen voor de leerlingen:

- Doen we dat altijd even flink?
- Stop jij altijd voor het rode licht?
- Hangt het af van waar het rode licht staat?
- Maakt het een verschil of je alleen bent of niet?
- Als er iemand anders als eerste door het rood stapt, volg je dan meteen of wacht je nog even?
- Doe je dat ook als je kleine broer of zus erbij is?
- En als er andere jonge kinderen aan het zebrapad staan?
- Als leider van de jeugdvereniging?

Er zijn nog andere voorbeelden van groepsdruk in verkeerssituaties.

Foto 2: Fietzers die doorrijden aan een overweg terwijl het nog rood is en de slagbomen nog niet helemaal omhoog zijn.

Je staat aan een spoorweg en er steekt iemand over vooraleer de slagbomen omhoog zijn.

- Volgen er dan altijd anderen?
- Hoe verloopt dat gewoonlijk?

Te verwachten antwoord: aanvankelijk volgen er één of twee mensen. Daarna volgen er meer.

- Hoe komt het dat er uiteindelijk meer mensen beginnen oversteken?
- Hoe groot is de invloed van degene die eerst volgt?
- De hoeveelste volger ben jij?
- Doe je dat ook als je kleine broer of zus erbij is?
- En als er andere jonge kinderen aan het zebrapad staan?
- Als leider van de jeugdvereniging?

Foto 3: Fietzers in het donker zonder fluohesje.

Val je beter op in het donker met een fluohesje?
Jongeren weten wel dat dit enorm helpt om gezien te worden.

- Draag je soms een hesje? Wanneer wel? Wanneer niet?
- Droeg je er een toen je in de basisschool zat? Wellicht wel.
- Hoe komt het dat je er nu geen (meer) draagt?
- Zijn daar thuis discussies over?
- Hoor je reacties als kinderen een hesje dragen? Welke?
- Als er meer vrienden een hesje zouden dragen, zou je dat dan zelf ook doen?

Overvallen door groepsdruk

Beeld je volgende situatie in. Je bent met een groep vrienden vertrokken naar een feestje. De chauffeur is een vriend die net zijn rijbewijs heeft gehaald.

- Doen jullie dit ook al? Welke afspraken maken jullie dan?
- Zijn er afspraken over BOB zijn? In dit geval dat de (enige) chauffeur belooft om niet te drinken?

De avond verloopt niet zoals gepland. De enige chauffeur – degene die jou zal thuis brengen – drinkt regelmatig een pint.

- Let je daar dan op in de loop van de avond?
- Als je merkt dat BOB toch drinkt zeg je daar dan iets van? Wat? En hoe?

Het feestje loopt op zijn einde en jullie besluiten om naar huis te rijden. Het is duidelijk dat de chauffeur teveel heeft gedronken. Jullie gaan naar de auto en iedereen stapt in.

Jij twijfelt. Je vrienden dringen aan om in te stappen, niet flauw te doen.

- Zou jij ook twijfelen om in te stappen? Niet instappen?
- Wat zou je zeggen of voorstellen?
- Zou je dit anders aanpakken? Kan je zulke situaties vermijden?
- Hoe? Je kan de chauffeur al vroeger op de avond aanspreken op zijn gedrag en naar alternatieven zoeken om veilig thuis te geraken.
- Heb je afspraken met je ouders over zo'n situaties? (bv. als er een probleem is mag/moet je altijd bellen dan komen we je halen)

Gepast reageren op groepsdruk

Om te kunnen reageren op negatieve groepsdruk moet je die eerst herkennen.

Bekijk het facebookbericht.

- Lees jij ook soms zo'n berichten?
- Reageer je meteen? Of wacht je af?
- Twijfel je soms om te reageren? Over hoe je zal reageren?
- Hoe komt dat?
- Wat doe jij als je je niet goed voelt bij reacties van de groep?
- Kunnen we hier spreken van groepsdruk? Waarom?

Hoe herken je negatieve groepsdruk meteen? Kom tot volgende kenmerken:

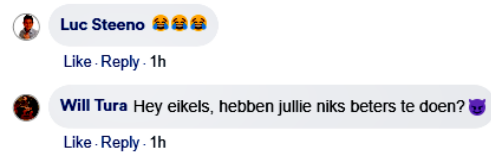
- Er zijn vaak één of meerdere personen in een (grote) groep die druk zetten op de rest van de groep en niemand zegt er wat over.
- Behalve de personen die het voor het zeggen hebben, is er niemand erg enthousiast over het idee of het plan.
- Je zou het nooit in je hoofd halen om zelf met zo'n idee af te komen.
- Je hebt persoonlijk het gevoel dat je op dat moment

liever niet aanwezig was geweest. Wrong place, wrong time!

- Niemand mag of kan iets anders doen dan de rest van de groep, dat wordt dan als niet cool beschouwd.
- Er worden grapjes gemaakt over iemand van de groep die niet meedoet of iets niet grappig vindt; er is weinig respect voor een afwijkende mening.

Hoe reageer je op negatieve groepsdruk?

Stel je een volgende reactie voor:

Wat vinden jullie van zijn reactie? Doet hij dat goed, of kan het beter?

- Hij heeft een andere mening en komt daar voor op. +
- Hij gaat in tegen groepsdruk en geroddel. +
- Hij is brutaal, beledigend. –
- Hij zegt niet wat hij dan wel verwacht. –
- En waarom hij er zo over denkt. –

Gepast reageren kan je leren!

Om te beginnen is het belangrijk om van jezelf te weten wat je wel en niet wilt, wat je grenzen zijn.

Kom op voor jezelf. Dat doe je zo:

- spreek in de ik-vorm;
- zonder te beledigen;
- vertel wat het met je doet;
- zeg duidelijk en ronduit wat je bedoelt;
- vermijd woorden als 'een beetje', 'misschien' en 'ik weet het niet maar...';
- ga na of de anderen snappen wat je bedoelt;
- zeg wat je anders zou willen;
- geef de anderen de kans om te reageren.

Als we dat toepassen op het facebookbericht wat kan dat dan zijn?

De leerlingen werken per twee een gepaste reactie uit en schrijven die op het werkblad in het onderste vakje. Voorbeeld:

“Stop toch eens met die roddels over Lindsay en haar fietshelm. Ik schaam me in jullie plaats. Ze heeft het volste recht om een fietshelm te dragen.”

Toepassing: Hoe reageer je het best in deze situatie?

Je zit in de auto bij een chauffeur die heel de tijd op zijn gsm bezig is. Hij verliest de aandacht.

Iemand stelt voor om een route in te korten en over de spoorweg te wandelen.

De leerlingen vullen op het werkblad in wat een gepaste reactie is.